

II СТОМАТОЛОШКА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Стоматолошка здравствена заштита организована је у свим домовима здравља у Београду и Заводу за здравствену заштиту радника МУП, Заводу за здравствену заштиту радника ЖС, Заводу за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију и Заводу за здравствену заштиту студената, Београд.

У оквиру стоматолошке здравствене заштите прати се следећих 10 показатеља:

1. Процент деце у седмој години живота обухваћених локалном апликацијом средње концентрованих флуорида и флуорида високе концентрације.
2. Процент деце у дванаестој години живота обухваћених локалном апликацијом средње концентрованих флуорида и флуорида високе концентрације.
3. Процент деце у седмој години живота са свим здравим зубима.
4. Процент деце у дванаестој години живота са свим здравим сталним зубима.
5. КЕП код деце у дванаестој години живота.
6. Процент деце код којих је на обавезном систематском прегледу у седмом разреду основне школе утврђено присуство нелечених ортодонтских аномалија.
7. Процент деце код којих је на обавезном систематском прегледу у трећем разреду средње школе утврђено присуство нелечених ортодонтских аномалија.
8. Процент трудница обухваћених превентивним прегледом.
9. Процент пацијената старијих од осамнаест година живота код којих је конзервативно третирана пародонтопатија.
10. Процент поновљених интервенција.

А. ДОМОВИ ЗДРАВЉА

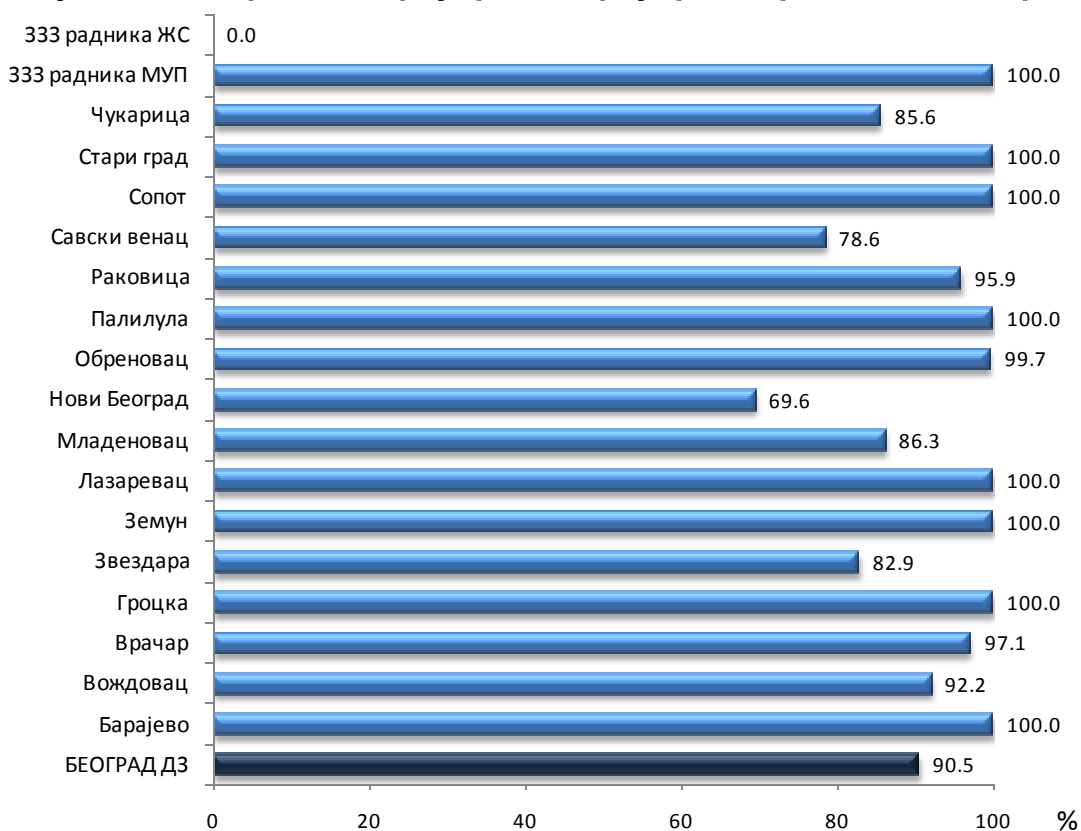
- 1. Процент деце у седмој години живота обухваћених локалном апликацијом концентрованих флуорида и/или флуорида средње концентрације**

Процент деце у седмој години живота обухваћених локалном апликацијом концентрованих и/или средње концентрованих флуорида, израчунава се као укупан број деце првог разреда основне школе која су

имала макар једну серијску локалну апликацију концентрованих или флуорида средње концентрације, подељен са бројем прегледане деце истог узраста и помножен са 100 (Табела XV у прилогу).

У 2013. години, 13.384 деце је обухваћено стоматолошким прегледом од укупног броја 15.845, тј. 84,5% што је недовољан обухват јер је у овом узрасту предвиђено да обухват прегледане деце износи 100% што би значило 15.845. Потпуни обухват у ширем смислу, (тј. проценат деце којој је пружена услуга „апликација флуорида средње и високе концентрације“) је остварен у обиму 100%, онда, када су флуорисањем обухваћена сва деца која су прегледана, а не укупан број деце регистроване пописом за ту добну групу. Значи, „стопроцентно“ флуорисање зуба је извршено у следећим домовима здравља: „Барајево“, „Гроцка“, „Земун“, „Лазаревац“, „Палилула“, „Сопот“, „Стари град“ и Завод за здравствену заштиту радника МУП. Обухват преко 95% је остварен у домовима здравља: „Обреновац“ (99,7%), „Врачар“ (97,1%) и „Раковица“ (95,9%) (Графикон 1).

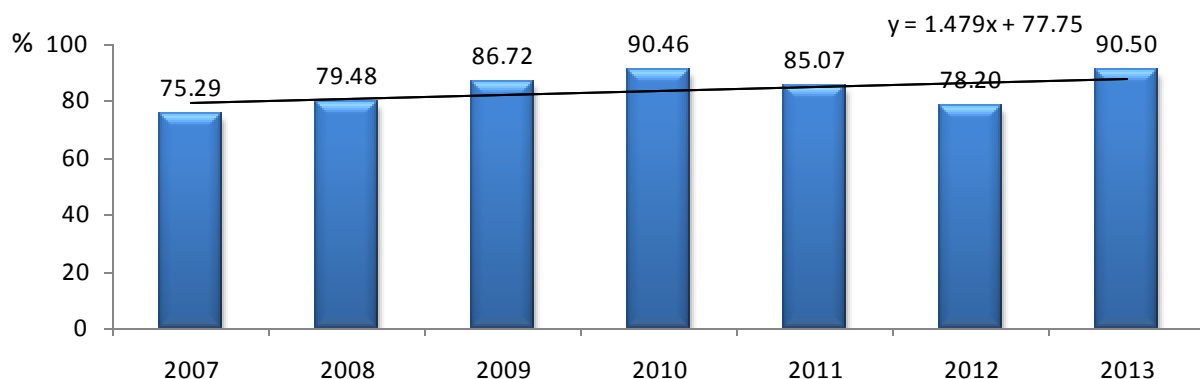
Графикон 1. Процент деце у седмој години живота обухваћених локалном апликацијом концентрованих флуорида и флуорида средње концентрације

У посматраном периоду од 2007. до 2013. године, уочава се растућа линија тренда, а проценат деце у седмој години живота која су у 2013. години обухваћена локалном апликацијом флуорида средње и високе концентрације износи 90,5%, што значи, од 13.384 прегледана детета, флуорисањем је обухваћено 12.113 деце, или 76,4% од укупног броја 15.845, док је најмањи обухват деце био у 2007. години (75,3%, такође у односу на све прегледане а не све пописане). Значи, овде се пореде вредности 90,5% у 2013. години и 75,3% у 2007. години што је значајно унапређење овог показатеља квалитета током протеклих седам година (Графикон 2).

У 2007. и 2011. години је дошло до измене Правилника о показатељима квалитета па је примена истих почела 01.07.2011. године, па су показатељи праћени у другом делу 2007. и 2011. године али су сразмерно израчунати и приказани.

Графикон 2. Процент деце у седмој години живота обухваћених локалном апликацијом средње и високо концентрованих флуорида у установама примарне здравствене заштите Београду у периоду од 2007. до 2013. године

*Процент деце у 2007. и 2011. години праћен је на полугодишњем нивоу од 01.07. до 31.12.

2. Процент деце у дванаестој години живота обухваћених локалном апликацијом концентрованих флуорида и флуорида средње концентрације

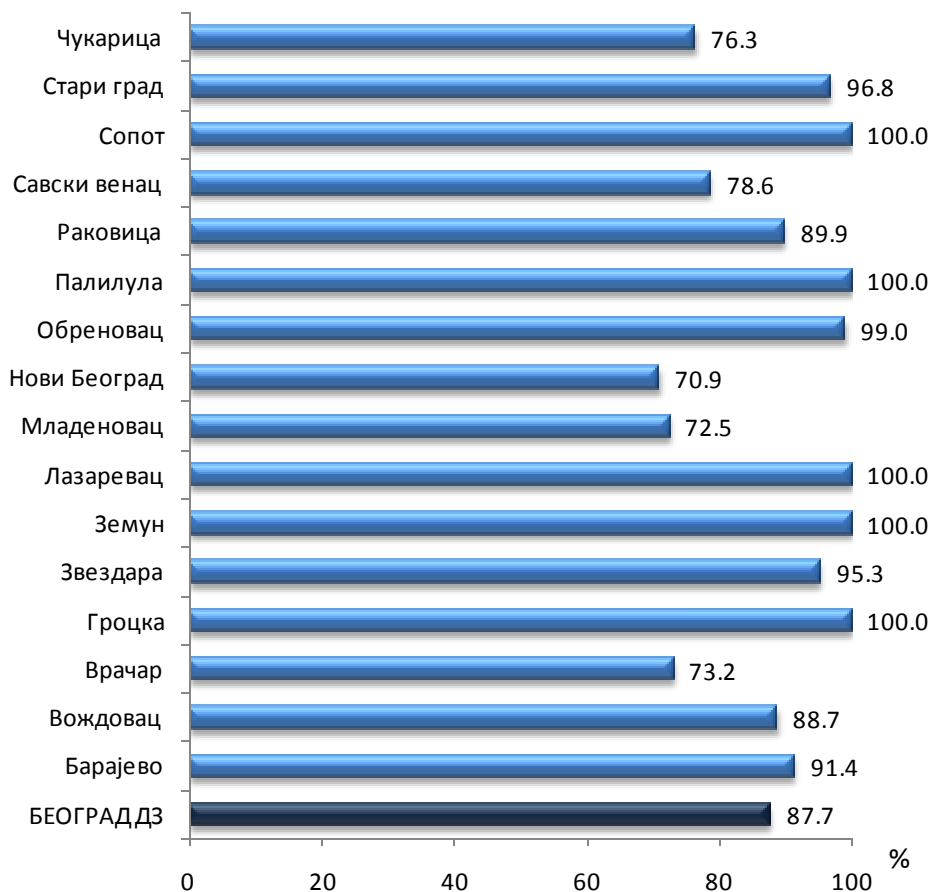
Процент деце у дванаестој години живота обухваћене локалном апликацијом концентрованих флуорида и флуорида средње концентрације, израчунава се као укупан број деце петог разреда основне школе која су имала макар једну серијску локалну апликацију концентрованих и флуорида средње концентрације, подељен са бројем прегледане деце истог узраста и помножен са 100 (Табела XVI у прилогу).

Од 14.879 деце узраста од 12 година, прегледано је 11.127, што износи 74,8% од броја пописаних. Од тог броја деце (11.127) флуорисани су зуби код 9.754 детета, што је 87,7% у односу на прегледане али 65,6% у односу на број приказан пописом. Наравно посматраћемо проценат од 87,7% јер је тако дато дефиницијом о показатељима квалитета али мора се посматрати и укупан обухват који се предвиђа у односу на број становника.

Највећи обухват, од 100% (значи код свих прегледаних примењено је флуорисање зуба), остварен је у следећим домовима здравља: „Гроцка“, „Земун“, „Лазаревац“, „Палилула“ и „Сопот“. Обухват преко 95% је остварен у домовима здравља „Обреновац“ (99,0%), „Стари град (96,8%) и „Звездара“ (95,3%).

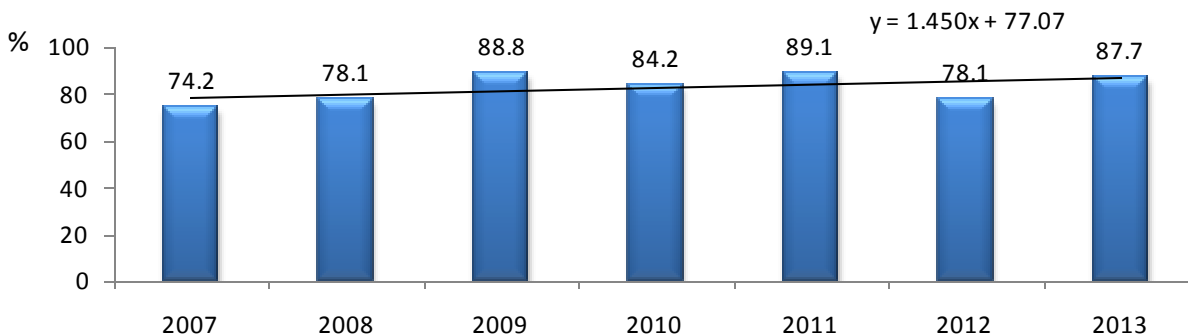
Најмањи обухват је остварен у следећим домовима здравља: „Нови Београд“ (70,9%), „Младеновац“ (72,5%) и „Врачар“ (73,2%) (Графикон 3).

Графикон 3. Процент деце у дванаестој години живота обухваћених локалном апликацијом концентрованих или флуорида средње концентрације

У периоду од 2007. до 2013. године, уочава се растућа линија тренда вредности овог показатеља; у 2011. години је највећи проценат деце у дванаестој години живота био обухваћен локалном апликацијом концентрованих флуорида или флуорида средње концентрације (89,1%), док је у 2007. години био најмањи проценат (74,2%). У 2013. години, од 11127 прегледане деце флуорисањем зуба је обухваћено 9754, што значи 87,7% што је мало мање од максимума постигнутог 2011. године. Препорука је да обухват превентивним услугама за узраст школске деце буде 95%. У целини, за посматрани период од 2007. до 2013. године тренд расте али се примећује стагнација од 2009. до 2013. године (Графикон 4).

Графикон 4. Процент деце у дванаестој години живота обухваћених локалном апликацијом средње и високо концентрованих флуорида у периоду од 2007 до 2013. године

*Процент деце у 2007. и 2011. години праћен је на полугодишњем нивоу од 01.07. до 31.12.

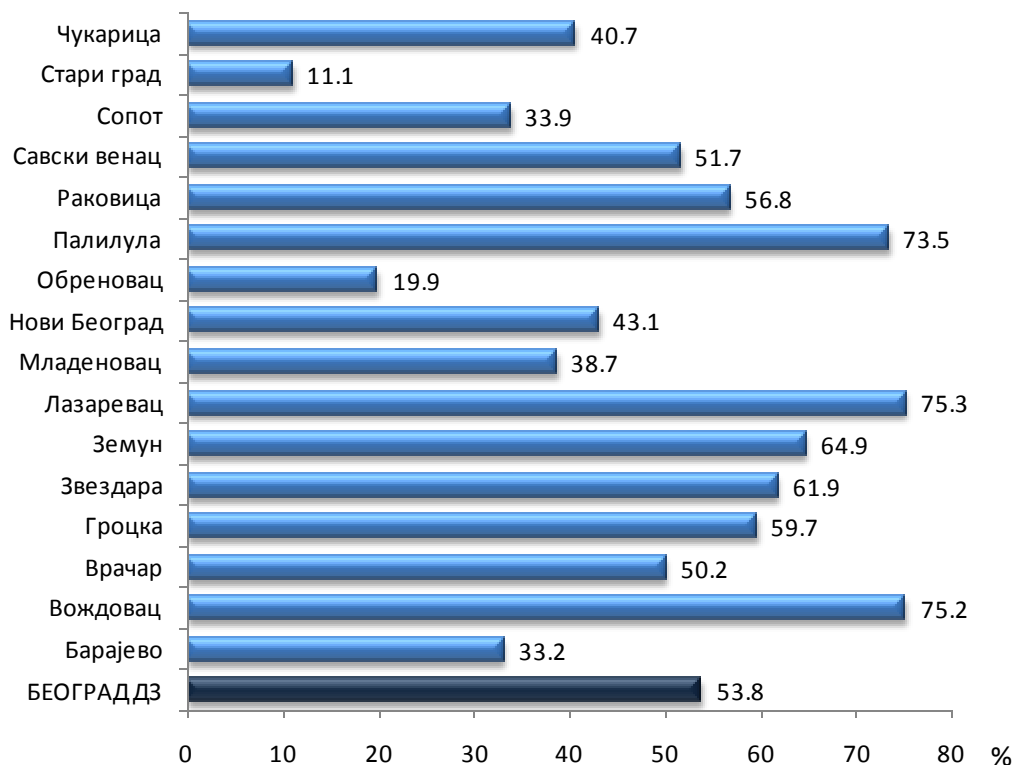
3. Процент деце у седмој години живота са свим здравим зубима

Процент деце у седмој години живота са свим здравим зубима се израчунава као укупан број деце са свим здравим зубима млечне и сталне дентиције, подељен са укупним бројем прегледане деце истог узраста и помножен са 100 (Табела XV у прилогу).

Од 13384 прегледане деце, здраве зубе има 7206 што је 53,84%.

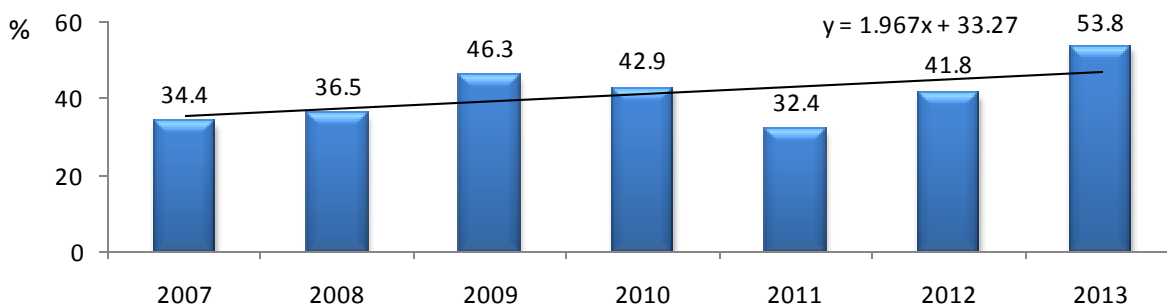
Највећи проценат деце са свим здравим зубима у седмој години живота у 2013. години, регистрован је у домовима здравља: „Лазаревац“ (75,3%), „Вождовац“ (75,2%), „Палилула“ (73,5%), „Земун“ (64,9%) и „Звездара“ (61,9%), а најмањи у домовима здравља: „Стари град“ (11,1%) и „Обреновац“ (19,9%) (Графикон 5).

Графикон 5. Процент деце у седмој години живота са свим здравим зубима у 2013. години

У периоду 2007-2013. године, уочава се растућа линија тренда, где је у 2013. години највећи проценат деце у седмој години живота са свим здравим зубима (53,8%), док је у 2011. години најмањи проценат деце у седмој години живота са свим здравим зубима (32,4%). У 2007. и 2011. години је забележен најнижи проценат свих здравих зуба што сматрам коинциденцијом са изменом и применом Правилника о показатељима квалитета (примена од 01.07.2007 и 01.07.2011. године) (Графикон 6).

Графикон 6. Процент деце у седмој години живота са свим здравим зубима у периоду од 2007. до 2013. године

*Процент деце у 2007. и 2011. години праћен је на полугодишњем нивоу од 01.07. до 31.12

Као што се види из графика, тренд је растући па у овој 2013. години постоји значајно већа вредност показатеља.

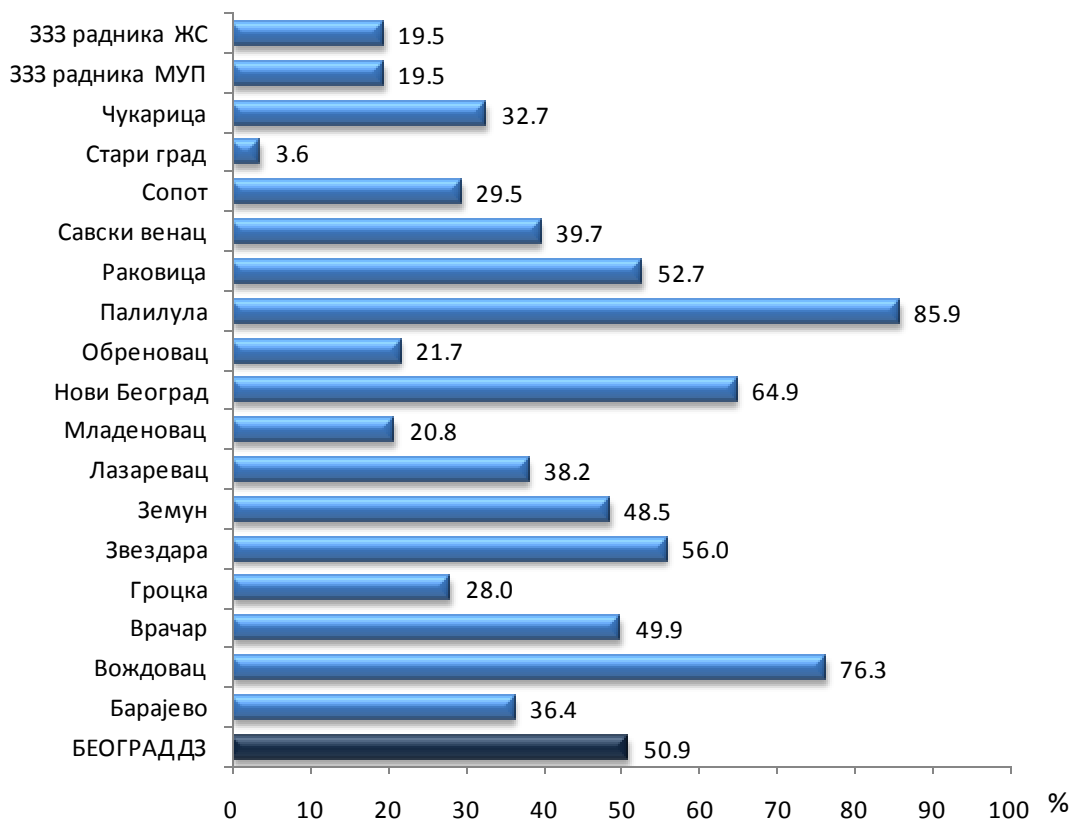
4. Процент деце у дванаестој години живота са свим здравим сталним зубима

Процент деце у дванаестој години живота са свим здравим сталним зубима се израчунава као укупан број деце са свим здравим зубима сталне дентиције у дванаестој години живота, подељен са укупним бројем прегледане деце истог узраста и помножен са 100 (Табела XVI у прилогу).

Од 11.127 прегледане деце, утврђено је да све здраве сталне зубе има 5668 деце, што је 50,94%.

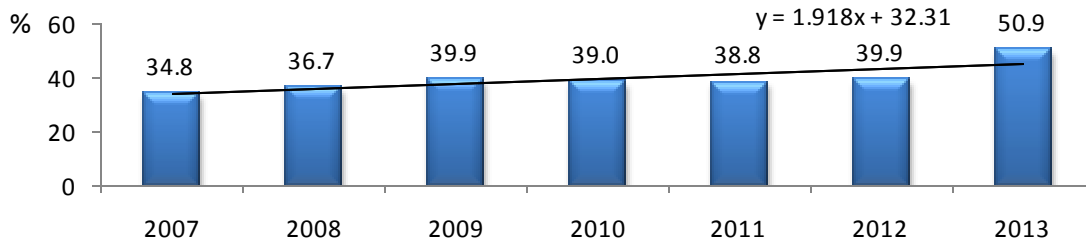
Највећи проценат деце са свим здравим сталним зубима у дванаестој години живота, регистрован је у домовима здравља: „Палилула“ (85,9%), „Вождовац“ (76,3%), „Нови Београд“ (64,9%), „Звездара“ (56,0%) и „Раковица“ (52,7%). Најмањи проценат је забележен у домовима здравља: „Стари град“ (3,6%), „Младеновац“ (20,8%), и „Обреновац“ (21,7%) (Графикон 7).

Графикон 7. Процент деце у дванаестој години живота са свим здравим сталним зубима

У периоду 2007-2013. године, уочава се тренд раста, где је у 2013. години највећи просечан проценат деце у дванаестој години живота са свим здравим зубима (50,9%), док је у 2007. години најмањи проценат деце са свим здравим, сталним зубима у дванаестој години живота (34,8%) (Графикон 8).

Графикон 8. Процент деце у дванаестој години живота са свим здравим сталним зубима у периоду 2007 – 2013. године

*Процент деце у 2007. и 2011. години праћен је на полугодишњем нивоу од 01.07. до 31.12.

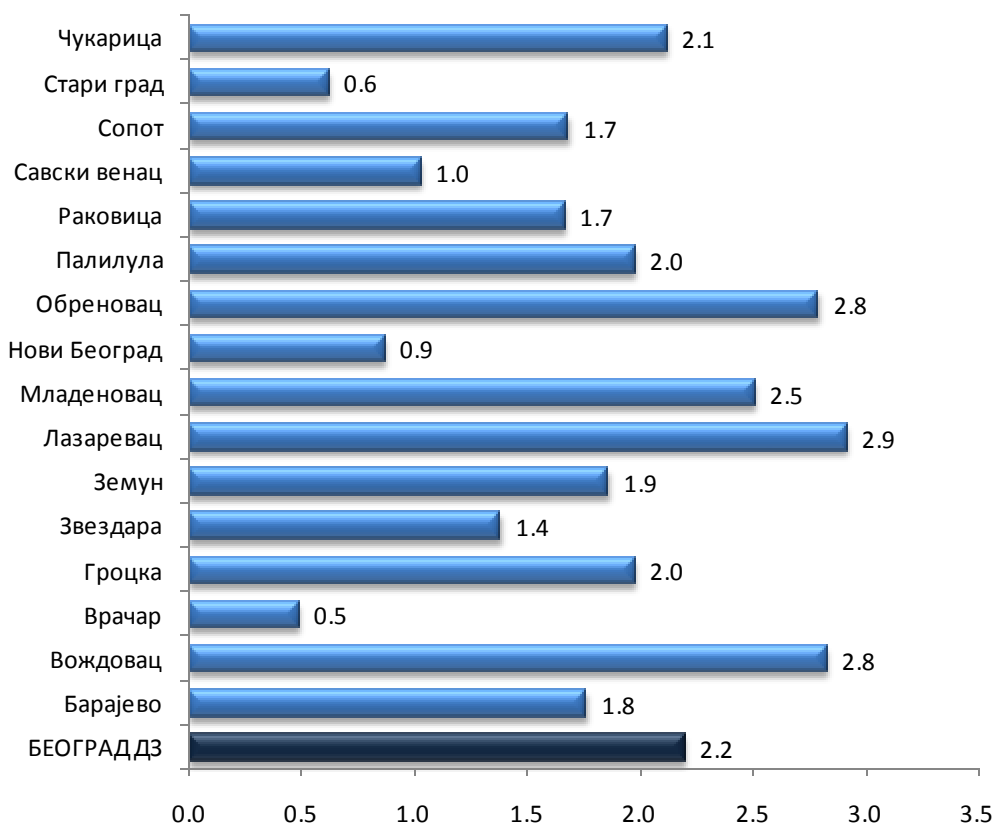
Уочава се значајно повећање процента деце са свим здравим сталним зубима у 2013. години, од 34,8% у 2007. до 50,9% у 2013. години.

5. КЕП код деце у дванаестој години живота у 2013. години

КЕП код деце у дванаестој години живота се израчунава као укупан број кариозних, екстрахираних и пломбираних сталних зуба прегледане деце у дванаестој години живота, подељен са бројем прегледане деце истог узраста (Табела XVI у прилогу).

Просечан КЕП за Београд забележен у домовима здравља износи **1,8** (без завода). Најнижи КЕП је регистрован у домовима здравља „Врачар“ (0,5), „Стари град“ (0,6), „Нови Београд“ (0,9), „Савски венац“ (1,0) и „Звездара“ (1,4). Највиши КЕП је регистрован у домовима здравља „Лазаревац“ (2,9), „Вождовац“ (2,8), „Обреновац“ (2,8), „Чукарица“ (2,1) (Графикон 9).

Графикон 9. КЕП код деце у дванаестој години живота у 2013. години

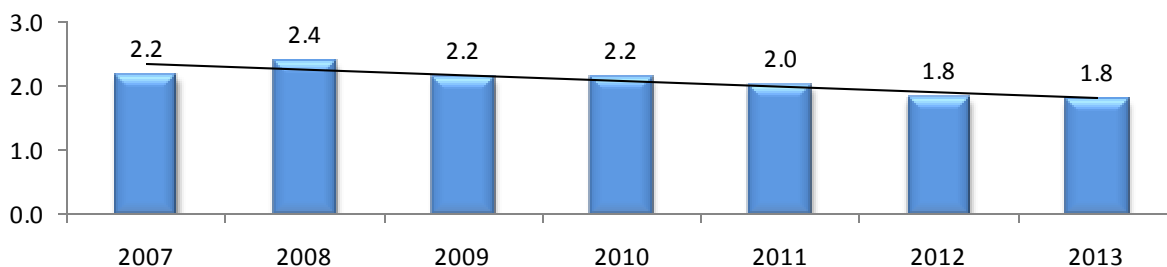

У посматраном периоду (2007-2013. године), уочава се опадајућа линија тренда, где је у 2008. години највећа вредност КЕП код деце у дванаестој години живота (2,4), док је најмања вредност у 2013. години (1,7) (Графикон 10).

За 2013. годину за ниво града Београда, анализирањем података свих домова здравља и свих завода, добијена вредност КЕПа износи 2,1. Вредност КЕПа добијена само из домова здравља (1,8) се може сматрати веродостојнијим, јер релативно мали број пацијената који остварују здравствену заштиту у заводима има неупоредиво већи КЕП што резултира лажним повећањем просека. У свим домовима здравља без завода је прегледано 10.926 деце, а у свим заводима је прегледано 128 деце. Посебно је специфичан Завод за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију јер се бави лечењем деце са говорним поремећајима а познато је да код таквих пацијената могу бити присутни и удружени симптоми других анормалија (тзв. синдроми), па су фактори ризика за настанак оралних обољења много израженији баш због анатомских, функционалних и естетских карактеристика говорног апарата и усне дупље као дела тог апарата, па је разумљиво што су орална обољења присутнија.

Али у општој популацији дванаестогодишњака се уочава смањење КЕП-а у току посматраног периода од 2007. до 2013. године, што је у сваком случају охрабрујуће, с обзиром на тешкоће што се тиче и финансирања и ресурса које има стоматолошка служба последњих десетак година.

Графикон 10. КЕП код деце у дванаестој години живота у периоду од 2007. до 2013. године

*Процент деце у 2007. и 2011. години праћен је на полугодишњем нивоу од 01.07. до 31.12.

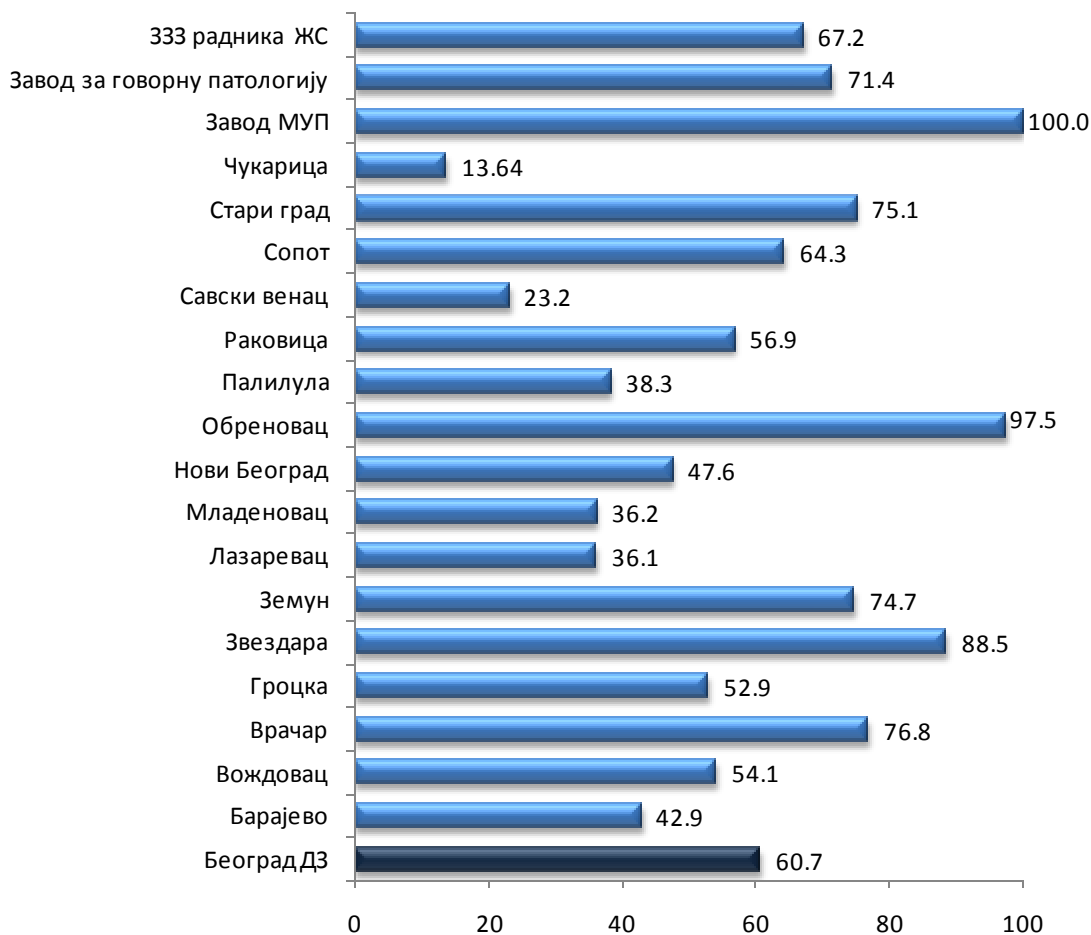
6. Процент деце код којих је на обавезном систематском прегледу у седмом разреду основне школе утврђено присуство нелечених ортодонтских аномалија

Процент деце код којих је на обавезном систематском прегледу у седмом разреду основне школе утврђено присуство нелечених ортодонтских аномалија се израчунава као број деце седмог разреда основне школе код којих је утврђено присуство нелечене ортодонтске аномалије, подељен са бројем прегледане деце седмог разреда основне школе, код које је утврђено присуство ортодонтске аномалије и помножен са **100** (Табела XVII у прилогу).

Од 14.361 детета седмог разреда основне школе, систематским прегледом је обухваћено 10.514 деце. Од тог броја (10.514) код 4.267 је утврђено присуство ортодонтских аномалија (40,6%). Од 4.267 деце са ортодонтским аномалијама, 2.590 није обухваћено лечењем, што значи 60,7% деце има нелечен ортодонтски поремећај.

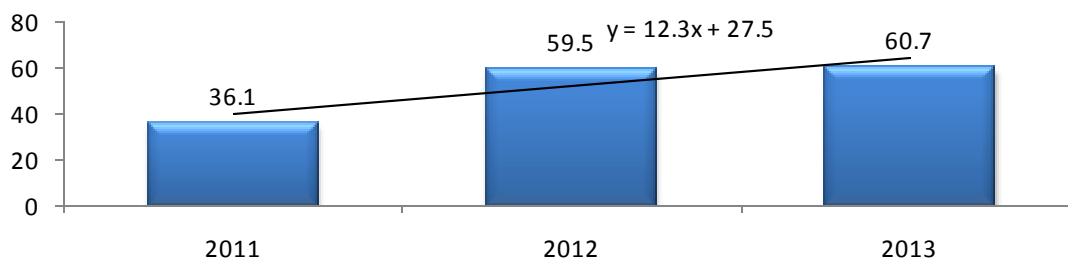
Највећи проценат деце са нелеченим ортодонтским аномалијама регистрован је у домовима здравља „Обреновац“ (97,5%), „Звездара“ (88,5%), „Врачар“ (76,8%), „Стари град“ (75,1%) и „Земун“ (74,7%). Најмањи проценат је забележен у домовима здравља „Чукарица“ (13,6%), „Савски венац“ (23,2%), „Лазаревац“ (36,1%), и „Младеновац“ (36,2%) и „Палилула“ (38,3%) (Графикон 11).

Графикон 11. Процент деце код којих је на обавезном систематском прегледу у седмом разреду основне школе утврђено присуство нелечених ортодонтских аномалија

Уочава се растућа линија тренда нелечених ортодонтских аномалија (Графикон 12).

Графикон 12. Процент деце код којих је на обавезном систематском прегледу у седмом разреду основне школе утврђено присуство нелечених ортодонтских аномалија

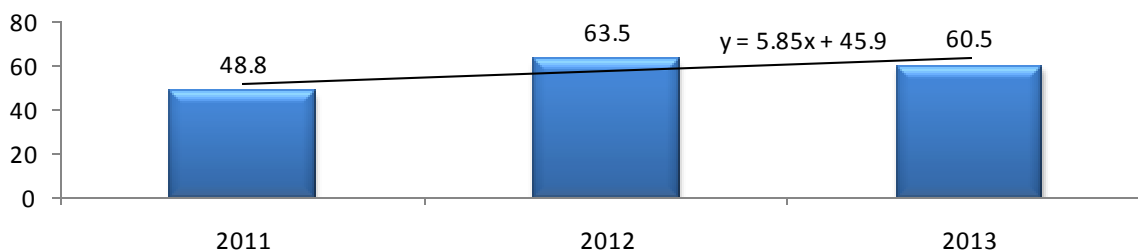
7. Процент деце код којих је на обавезном систематском прегледу у трећем разреду средње школе утврђено присуство нелечених ортодонтских аномалија

Процент деце код којих је на обавезном систематском прегледу у трећем разреду средње школе утврђено присуство нелечених ортодонтских аномалија се израчунава као број деце узраста трећег разреда средње школе код којих је утврђено присуство нелечене ортодонтске аномалије, подељен са бројем прегледане деце трећег разреда средње школе код које је утврђено присуство ортодонтске аномалије и помножен са 100 (Табела XVIII у прилогу).

Од 17.904 ученика трећег разреда средње школе, систематским прегледом је обухваћено 10.803 деце. Од тог броја (10.803) код 4.360 је утврђено присуство ортодонтских аномалија (40,3%). Од 4.360 деце са ортодонтским аномалијама, 2.640 није обухваћено лечењем, што значи 60,6% деце има нелечену ортодонтску аномалију.

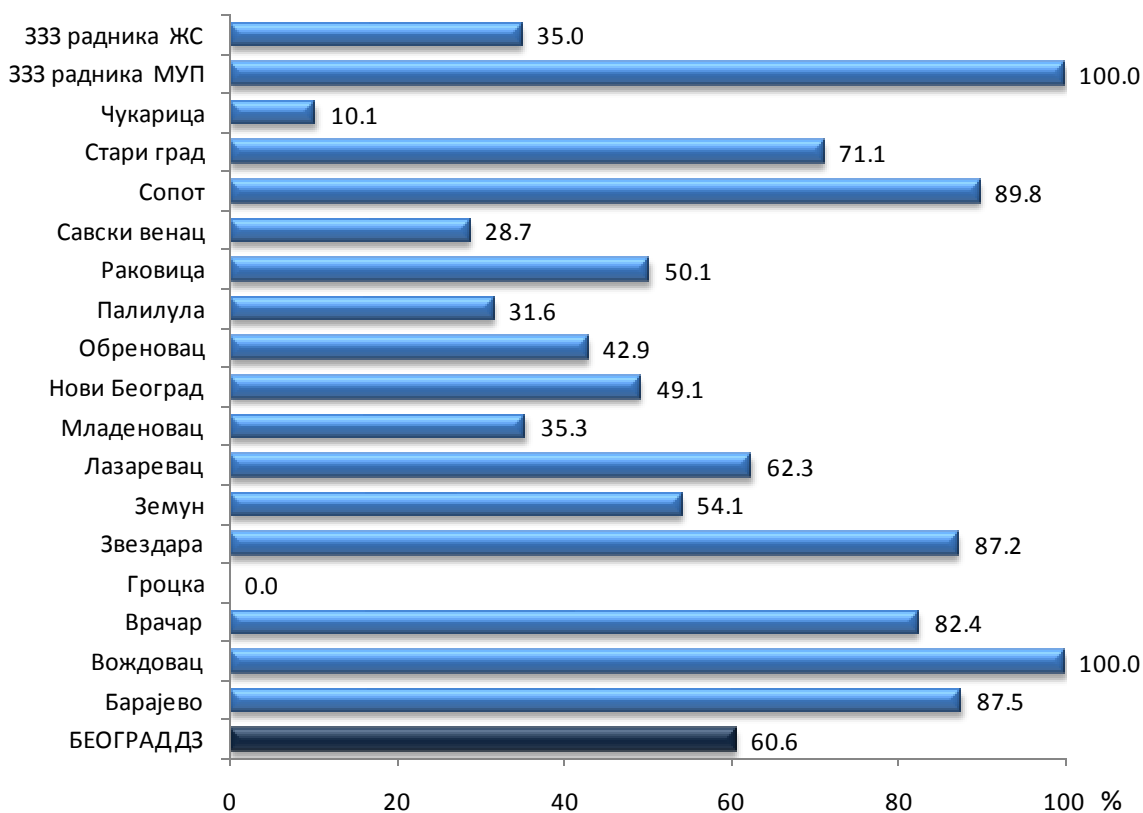
На графикону 13. приказан је растући тренд присуства нелечених ортодонтских аномалија у трећем разреду средње школе. У посматраној популацији се више примењује фиксна ортодонтска терапија за коју у том животном добу постоје услови (постигнута стална дентиција), а мање конзервативна терапија, мада често буде и комбинована. Фиксна терапија се не финансира од стране РФЗО, па се може предпоставити да је то разлог пораста нелечених ортодонтски аномалија.

Графикон 13. Процент деце код којих је на обавезном систематском прегледу у трећем разреду средње школе утврђено присуство нелечених ортодонтских аномалија посматрано у 2011., 2012. и 2013. години

Највећи проценат деце са нелеченим ортодонтским аномалијама регистрован је у домовима здравља „Вождовац“ (100%), „Сопот“ (89,8%), „Барајево“ (87,5%) и „Звездара“ (87,2%). Најмањи проценат је забележен у домовима здравља „Гроцка“ (0,0%), „Чукарица“ (10,1%) и „Савски венац“ (28,7%) (Графикон 14).

Графикон 14. Процент деце код којих је на обавезном систематском прегледу у трећем разреду средње школе утврђено присуство нелечених ортодонтских аномалија

8. Процент трудница обухваћених превентивним прегледом у 2013. години

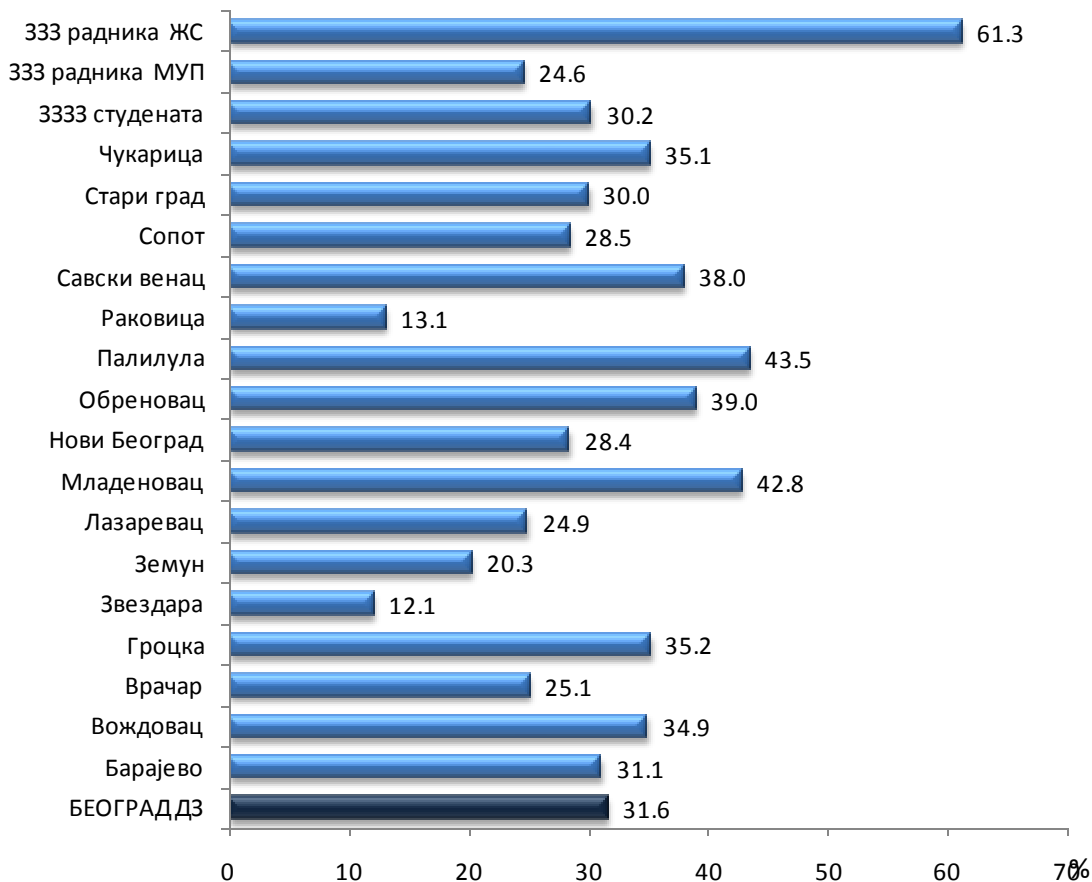
Процент трудница обухваћених превентивним прегледом се израчунава као укупан број жена у трудноћи обухваћених превентивним стоматолошким прегледом, подељен са укупним бројем регистрованих трудница на територији дома здравља и помножен са 100 (Табела XIX у прилогу).

У 2013. години регистроване су 18.844 труднице а превентивним стоматолошким прегледом је обухваћено 5.959 (31,6%).

Највећи проценат трудница обухваћених превентивним стоматолошким прегледом забележен је на територији која припада домовима здравља „Палилула“ (43,5%), „Младеновац“ (42,8%), „Обреновац“ (39,0%) и „Савски венац“ (38,0%).

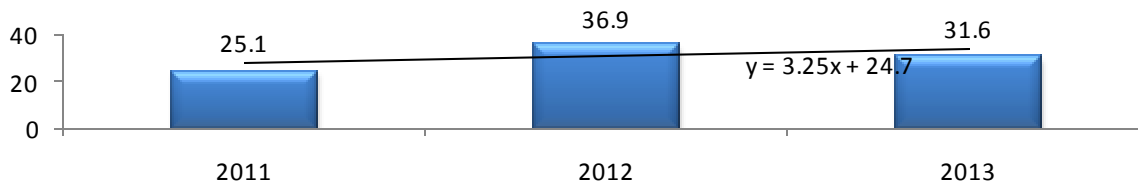
Најмањи проценат трудница обухваћених превентивним стоматолошким прегледом забележен је у домовима здравља „Звездара“ (12,1%), „Раковица“ (13,1%) и „Земун“ (20,3%) (Графикон 15).

Графикон 15. Процент трудница обухваћених превентивним прегледом

На графикону 15. се види да проценат трудница које су подвргнуте систематском стоматолошком прегледу расте, што значи да постоји координација рада стоматолошке службе и службе за здравствену заштиту жена.

Графикон 16. Процент трудница обухваћених превентивним прегледом, 2011., 2012. и 2013. године

9. Процент пацијената старијих од осамнаест година живота код којих је конзервативно третирана пародонтопатија у 2013. години

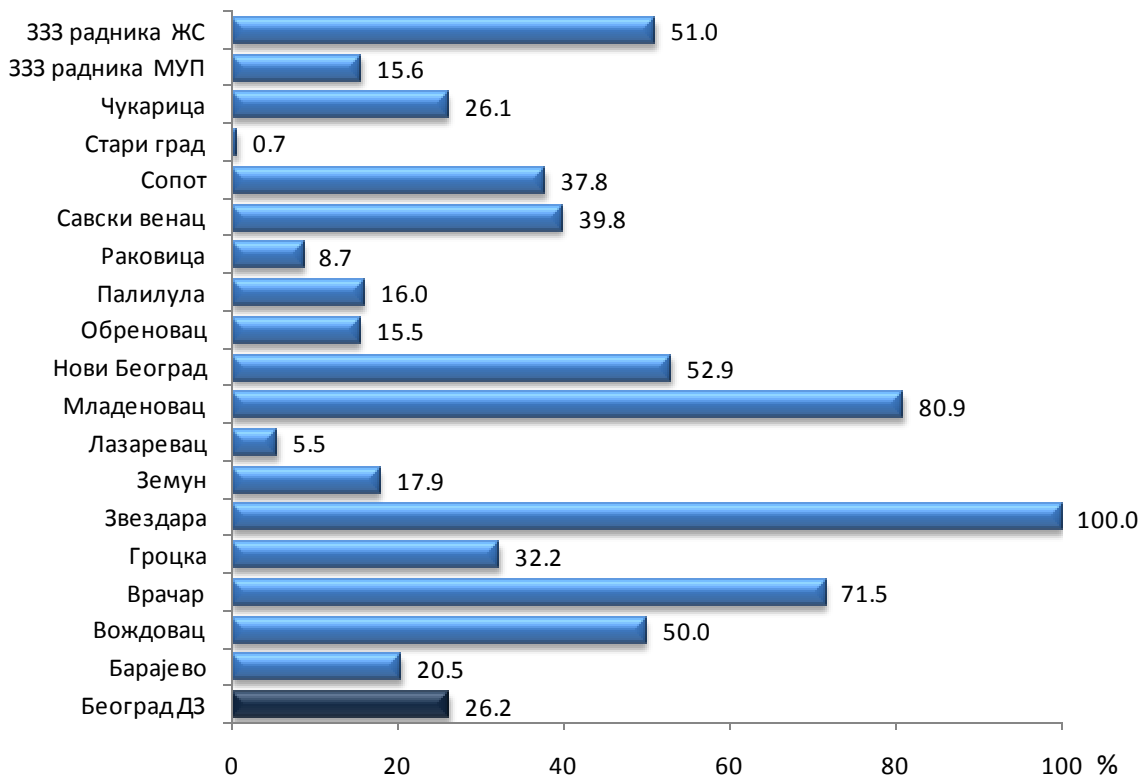
Процент пацијената старијих од осамнаест година живота код којих је конзервативно третирана пародонтопатија се израчунава као укупан број пацијената старијих од осамнаест година живота код којих је конзервативно лечена пародонтопатија, подељен са укупним бројем прегледаних пацијената тог узраста и помножен са 100 (Табела XX у прилогу).

У 2013. години је прегледано 115.178 пацијената преко 18 година живота, а код 30.222 је конзервативно третирана пародонтопатија (26,2%).

Највећи проценат претходно описаних пацијената третиран је у домовима здравља „Звездара“ (100%), „Младеновац“ (80,9%), „Врачар“ (71,5%) и „Нови Београд“ (52,9%).

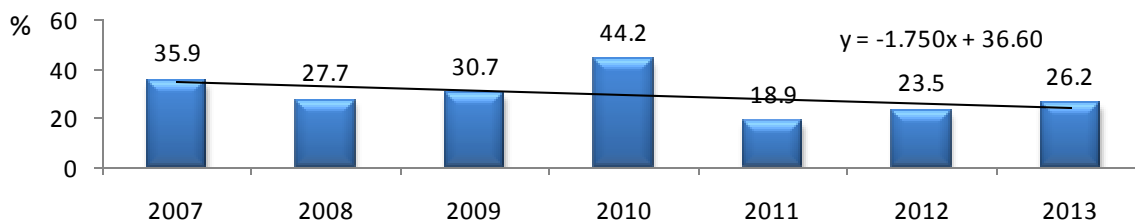
Најмањи проценат је регистрован у домовима здравља „Стари град“ (0,7%), „Лазаревац“ (5,5%), „Раковица“ (8,7%), „Обреновац“ (15,5%) „Палилула“ (16,0%) и „Земун“ (17,9%) (Графикон 17).

Графикон 17. Процент пацијената старијих од осамнаест година живота код којих је конзервативно третирана пародонтопатија

У периоду од 2007. до 2013. године, уочава се опадајућа линија тренда вредности овог показатеља, па је у 2010. години највећи проценат пацијената старијих од осамнаест година живота код којих је конзервативно третирана пародонтопатија (44,2%), док у 2011. години најмањи проценат пацијената старијих од осамнаест година живота код којих је конзервативно третирана пародонтопатија (18,9%) (Графикон 18).

Графикон 18. Процент пацијената старијих од осамнаест година живота код којих је конзервативно третирана пародонтопатија у периоду од 2007. до 2013. године

10. Процент поновљених интервенција

Процент поновљених интервенција се израчунава као укупан број поновљених интервенција, подељен са бројем укупних интервенција и помножен са 100 (Табела XX у прилогу).

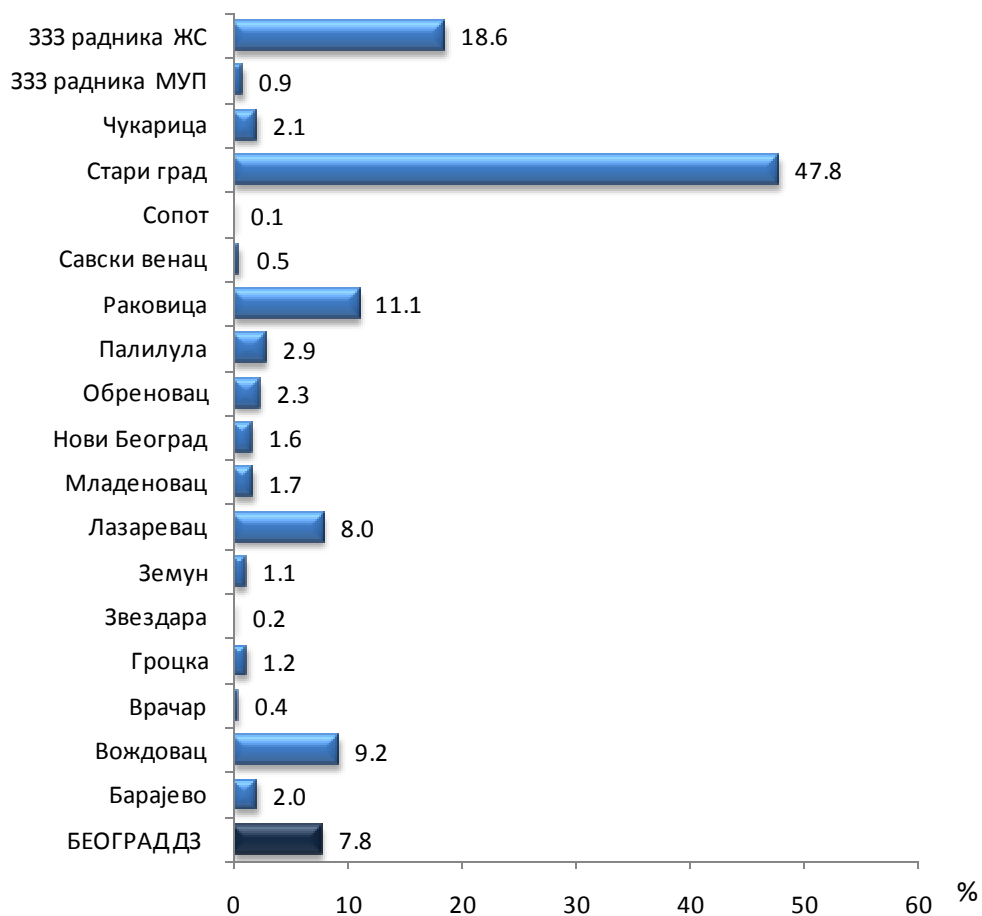
У 2013. години је извршено 444.335 стоматолошких интервенција. Од тог броја, 34.454 су биле поновљене интервенције (7,8%).

Највећи проценат поновљених интервенција је забележен у ДЗ „Стари град“ (47,8%), „Раковица“ (11,1%), „Вождовац“ (9,2%) и „Лазаревац“ (8,0%).

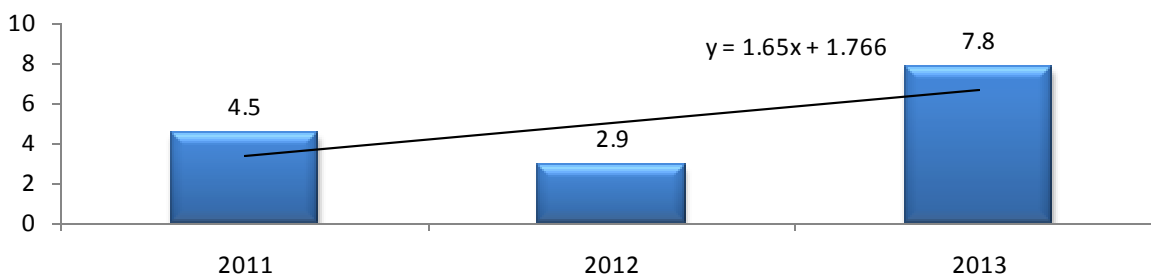
У дому здравља „Стари град“ се врши целодневна стоматолошка здравствена заштита (24 сата) где се врше и хитне стоматолошке интервенције па се и очекује да се том приликом оствари највећи број поновљених интервенција.

Најмањи проценат поновљених интервенција је забележен у домовима здравља „Сопот“ (0,1%), „Звездара“ (0,2%), „Врачар“ (0,4%), „Савски венац“ (0,5%), „Земун“ (1,1%) и „Гроцка“ (1,2%) (Графикон 19).

Графикон 19. Процент поновљених интервенција

Графикон 20. Процент поновљених стоматолошких интервенција у 2011., 2012. и 2013. години

Б. СТОМАТОЛОШКА ЗАШТИТА У ЗАВОДИМА КОЈИ ОБАВЉАЈУ ДЕЛАТНОСТ НА ПРИМАРНОМ НИВОУ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Стоматолошка здравствена заштита организована је у следећим заводима на примарном нивоу здравствене заштите: Заводу за здравствену заштиту радника МУП-а, Заводу за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију, Заводу за здравствену заштиту радника Железнице Србије и Заводу за здравствену заштиту студената, Београд.

У Заводу за здравствену заштиту радника МУП-а обезбеђује се стоматолошка здравствена заштита Радницима завода и студентима Полицијске академије који не могу да остваре своје право на бесплатно лечење у Заводу за здравствену заштиту студената јер не припадају Београдском универзитету већ Полицијском универзитету. Остали осигураници који се лече у овом заводу су деца школског узраста и то само спорадично јер су им родитељи радници МУП-а. РФЗО не оспорава фактуре које се односе на школску децу па се тако наставља та уобичајена пракса.

У заводу ради један дечји и превентивни стоматолог.

Показатељи квалитета који се прате код школске популације нису поуздани због малог броја пацијената а у исто време не постоји обавеза стоматолога да обављају превентивне прегледе и услуге као ни куративне прегледе и услуге школској деци. Значи, све је добра воља и појединачни случајеви. Пошто је ситуација таква, сматрам да је бесмислено анализирати показатеље квалитета у стоматологији који се односе на узраст школске деце.

У Заводу за здравствену заштиту радника МУП-а је регистровано 358 трудница у 2013. години. Од тог броја, 88 трудница је било превентивно прегледано од стране стоматолога, па је показатељ квалитета „труднице обухваћене превентивним прегледом“ (24,6%).

Укупан број прегледаних пацијената старијих од 18 година износи 5.086 а од тога, 793 је било конзервативно лечено од пародонтопатије (15,6%), што је ниже од просека за Београд (26,2%) а односи се на показатељ квалитета: „пацијенти старији од 18 година код којих је конзервативно третирана пародонтопатија“.

Што се тиче показатеља „поновљене интервенције“, у заводу је укупан број стоматолошких интервенција био 14.278, а од тога су 123 интервенције биле поновљене (0,9%).

Завод за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију се бави лечењем деце са говорним поремећајима а често удруженим са другим разноликим поремећајима лица и вилица. Познато је да су предилекциона места за настанак каријеса присутнија код ових пацијената. Такође је присутан повећан број ортодонтских аномалија проузрокованих дисхармоничним односом појединих анатомских структура које и проузрокују између осталог отежану функцију говора, а све то проузрокује стварање услова и за настанак пародонтопатије и преран губитак зуба.

Број деце регистрован у овој установи, у седмој години живота је 157, а обухваћених стоматолошким прегледом је 116. Број деце са свим здравим зубима је 42 (36,2%) а обухваћених апликацијом флуорида 40 (34,5%). Овај проценат је изузетно мали у односу на београдски просек (90,5%). Обухват пацијената овом услугом мора бити знатно већи, бар до нивоа просека.

Као што је речено, проценат деце са свим здравим зубима је 36,2% што је далеко испод просека за Београд (53,8%). Наравно то је последица специфичне патологије ових пацијената која проузрокује и пораст оралних обољења, али исто тако је ово стање проузроковано и смањеним обимом превентивних мера у предшколском узрасту које су над овом популацијом предузете. Значи, неопходно је повећати обим превентивних мера у предшколском узрасту.

Број деце у 12. години живота износи 64, број прегледане деце је 47. Процент деце са свим здравим сталним зубима у 12. години живота износи 27,6% а вредност КЕП-а је 3,98 приближно 4. Просек за Београд код „процента свих здравих зуба у 12. години живота“ је 50,9% а КЕП за Београд износи 2,2 (укључујући заводе а без завода је 1,7), па је јасно да обим превентивних мера мора бити већи и у школском узрасту.

Број деце у 7. разреду основне школе је 42, а прегледано је 32. Број деце код које је утврђено присуство ортодонтских аномалија је 14, а нелечених аномалија 10 (71,4%).

Није приказан показатељ „поновљене интервенције“.

Овај завод припада здравственим установама које делатност обављају на више нивоа, али је приказан међу установама примарне здравствене заштите ради остваривања целине у приказу показатеља квалитета стоматолошке здравствене заштите.

Завод за здравствену заштиту радника Железнице Србије обезбеђује здравствену заштиту радницима ЖС и деци од 14 до 19 година која похађају средњу школу, тј. „Железничко-образовни центар“ у Здравка Челара 14 у Београду, и смештена су у интернату. Услуге из области ортопедије вилица пружа специјалиста за ортопедију вилица. Остали пацијенти испод 14 година који су приказани у обрасцима показатеља квалитета су спорадични, то су обично деца запослених у овом заводу, а како РФЗО не враћа фактуре које приказују услуге пружене млађима од 14 година, то стоматолози настављају да те услуге и врше. Тако и не чуди извршење превентивних услуга у малом проценту за популацију испод 14 година и сматрам да није потребно да се ти показатељи анализирају.

Број деце у трећем разреду средње школе износио је 260. Код 103 детета постоје ортодонтске аномалије а код 36 нелечене ортодонтске аномалије (35,0%).

Број трудница у 2013. години износио је 1.335, а 818 је било превентивно прегледано (61,3%).

Укупан број прегледаних пацијената старијих од 18. година износио је 4797 а њих 2.445 је било обухваћено конзервативним лечењем пародонтопатије (51,0%).

Од укупног броја стоматолошких интервенција, којих је било 5520, поновљених интервенција је било 1024 (18,6%).

У **Заводу за здравствену заштиту студената** у 2013. години је праћен један показатељ квалитета у области стоматолошке здравствене заштите и то „процент трудница обухваћених превентивним стоматолошким прегледом“. Број трудница регистрованих у овој установи је износио 43 а 13 је било обухваћено превентивним прегледом (30,2%) што је на нивоу просека за Београд (31,6%).

У наредном периоду је потребно пратити и показатељ „процент пацијената старијих од осамнаест година живота код који је конзервативно третирана пародонтопатија“ и „поновљене интервенције“.

ЗАКЉУЧАК

- У домовима здравља се прати свих 10 показатеља квалитета у стоматологији. У Заводу за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију се прате показатељи везани за децу специфичних потреба, тј. 6 показатеља. У Заводу за здравствену заштиту радника МУП-а се прате показатељи везани за одраслу популацију, тј. 3 показатеља. У Заводу за здравствену заштиту радника ЖС се прате показатељи везани за одраслу популацију и школску децу од 14 до 19 година, тј. 4 показатеља. У Заводу за здравствену заштиту студената, Београд, се прате показатељи везани за одраслу популацију, студенте, а то су 3 показатеља. Нису праћени показатељи „процент пацијената старијих од 18 година код којих је конзервативно лечена пародонтопатија“ и „процент поновљених интервенција“.
- Ако се посматрају први и други показатељ који се односе на **апликацију солима флуорида средње и високе концентрације на зубе, у 7. и 12. години живота**, онда се види растући тренд за посматрани период од седам година, што говори о повећаним превентивним активностима здравствених установа у делу превентивних услуга.
- Код трећег и четвртог показатеља који се односе на **процент свих здравих зуба у 7. и 12. години живота**, такође се примећује растући тренд који показује да се повећава број деце са свим здравим зубима што је у складу са претходним растућим трендом.
- Пети показатељ, **КЕП**, који све говори, има опадајући тренд, што је добро, значи, смањује се број кариозних, екстрахованих и пломбираних зуба код дванаестогодишњака што је такође у складу са претходним показатељима. То значи да је дошло до унапређења оралног здравља у популацији предшколске и школске деце.
- Шести и седми показатељ, који се односе на **процент нелечених ортодонтских аномалија код деце у седмом разреду основне и трећем разреду средње школе**, имају изразито растући тренд посматрајући последње три године, 2011., 2012. и 2013. годину, што није добро, јер ортодонтске аномалије представљају фактор ризика за настанак каријеса, пародонтопатије и прерани губитак зуба.
- Код осмог показатеља постоји лагани растући тренд који показује да се побољшава **сарадња између стоматолошке и службе за здравствену заштиту жена**.
- Девети показатељ, који се односи на **конзервативно третирану пародонтопатију код одраслих**, показује опадајући тренд, смањен обим услуга, што није добро јер су последице прерани губитак зуба.

- Десети показатељ, „**поновљене стоматолошке интервенције**“, имају тенденцију раста, праћен је у току последње три године. Сматрам да је потребно посматрати овај показатељ у дужем временском периоду да би маогао да се изведе тачнији закључак.
- Могло би да се закључи да је дошло до побољшања оралног здравља, нарочито у млађој популацији, али да се превентивне мере и куративне услуге које прате ове показатеље код одраслих запостављају што може бити погубно за стање оралног здравља у будућности.

ПРЕДЛОГ МЕРА

Резултати анализе показатеља квалитета рада у стоматологији, указују да је неопходно у наредном периоду:

- Смањити проценат нелечених ортодонтских аномалија код ученика седмог разреда основне и трећег разреда средње школе тако што ће се мотивисати ученици да обрате пажњу на овај сегмент оралног здравља и повећати број ортодонтских интервенција код те популације.
- Повећати проценат конзервативно лечене пародонтопатије код одраслих преко осамнаест година живота, већим учешћем ових услуга у односу на друге услуге намењене одраслој популацији, тако што би се бољом организацијом посла ова мера могла спровести.